OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Gäller för: Akutmottagning NÄL
Innehållsansvar: Divyen Sisodia, (divsi1), Överläkare
Granskad av: Divyen Sisodia, (divsi1), Överläkare
Godkänd av: Flera godkännare finns - se eftersättsblad
Giltig från: 2026-09-22
Giltig till: 2028-09-22

Ascitestappning på Akutmottagningen NÄL

Bakgrund

Ascites uppkommer framförallt sekundärt till dekompenserad levercirros men kan även framträda vid peritoneal carcinos och hjärtsvikt. För att bekräfta ascites är bedside ultraljud föredraget och enkelt utfört med lite erfarenhet. Klassiskt vågskvalp är endast tillförlitligt vid stora mängder av ascites.

Möjliga komplikationer till ascites är hepatorenalt syndrom, spontan bakteriell peritonit, leverencefalopat m.fl.

Indikationer för ascitestappning

- Bedömning och provtagning av nyupptäckt ascites.
- Provtagning av ascitesvätska vid klinisk försämring och buksmärta eller feber m.fl.
- Symtomlindring.

Relativa kontraindikationer för ascitestappning

- Tidigare svårtappade patienter där radiologiskt stöd krävts (exempelvis vid mycket bukadherenser eller där tarmslyngor legat dikt an mot bukväggen).
- Ökad blödningsrisk:

1. PK >3
2. blodsjukdom
3. TPK <50
4. DOAK – överväg nytta kontra pausa och utföra senare

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Patientförberedelse

- Patientskjorta
- Underlägg under patienten
- Fungerande IV-infart

Ascitesback

- Klorhexidinsprit, färgad 5 mg/ml
- Omläggningsset + stora sterila tork
- Absorberande förband 10 x10 cm x 2
- Sterila kompresser 10 x10 cm x 3 förpackningar
- Flexitrak
- Drainfix: täckande förband
- Xylocain 10 mg/ml (eller Carbocain 10 mg/ml)
- 1st intramuskulär kanyl (svart)
- 4st uppdragningskanyler (rosa)
- 10 ml spruta
- M-drain - ascitesdrän
- Mellankoppling med trevägskran mellan ascitesdrän och KAD-påse (Obs denna förväxlas ofta med vanlig kateterkoppling – se bild)
- Tömningsbar KAD-påse
- Sterila handskar – 6, 6.5, 7, 7.5, 8
- 2st odlingsflaskor (1 grön och 1 orange)
- Tom 250 ml NaCl-flaska (helst) eller urinrör
- Lila rör

Procedur

- Undersök område med ultraljud med hjälp av bukprob. Förslagsvis vänster fossa.
- Markera område med längst avstånd till tarmar. Notera även djupet till tarm för egen skull.
- Tvätta med Klorhexidinsprit.
- Bedöva ordentligt ytligt i huden (svart nål) med Xylocain 10 mg/ml eller Carbocain 10 mg/ml. Fortsätt därefter på djupet och skifta mellan att aspirera och bedöva. Försök att bedöva i peritoneum. Notera att det inte alltid går att aspirera ascitesvätska (med svart nål) om denna skulle vara något mer trögflytande.

- Byt till ascitestappningskanyl. För in i samma riktning som ovanstående. När ascitesvätska nås stabiliseras kanylen medan plastslangen förs in på djupet.
- Koppla ”mellankoppling med trevägskran” och KAD.
- Fäst tappningskanylen med ”Drainfix”. Fäst ”mellankoppling med trevägskran” med Flexitrak.
- Ta prover.
- Täck Drainfix med ytterligare torrt förband.

Omhändertagande av patient med ascitesdrän

- Blodtryck och puls tas för var 2,5 L som tappas.
- Albumin 20 g (100 ml) administreras per 2,5 L ascitesvätska som tappas.
- Sängläge tills motsvarande albumininfusioner är givna.
- Dränet ska hållas öppet under hela tappningen och får sitta i max 6h.

Avseende tolkning av ascitesceller

Om Ascites LPK poly-celler är över 0,25 så misstänks spontan bakteriell peritonit och iv antibiotika ges i väntan på odlingssvar. Ascites LPK poly beräknas utifrån totalantal LPK i ascites samt den procentfördelning poly/mono som anges i svaret från Klin kem lab. Rapportera till avdelningen att detta provsvar ska bevakas.

Odling Punktat ascites/bukvätska

2 st. odlingsflaskor – en aerob odling (grön) och en anaerob odling (orange)

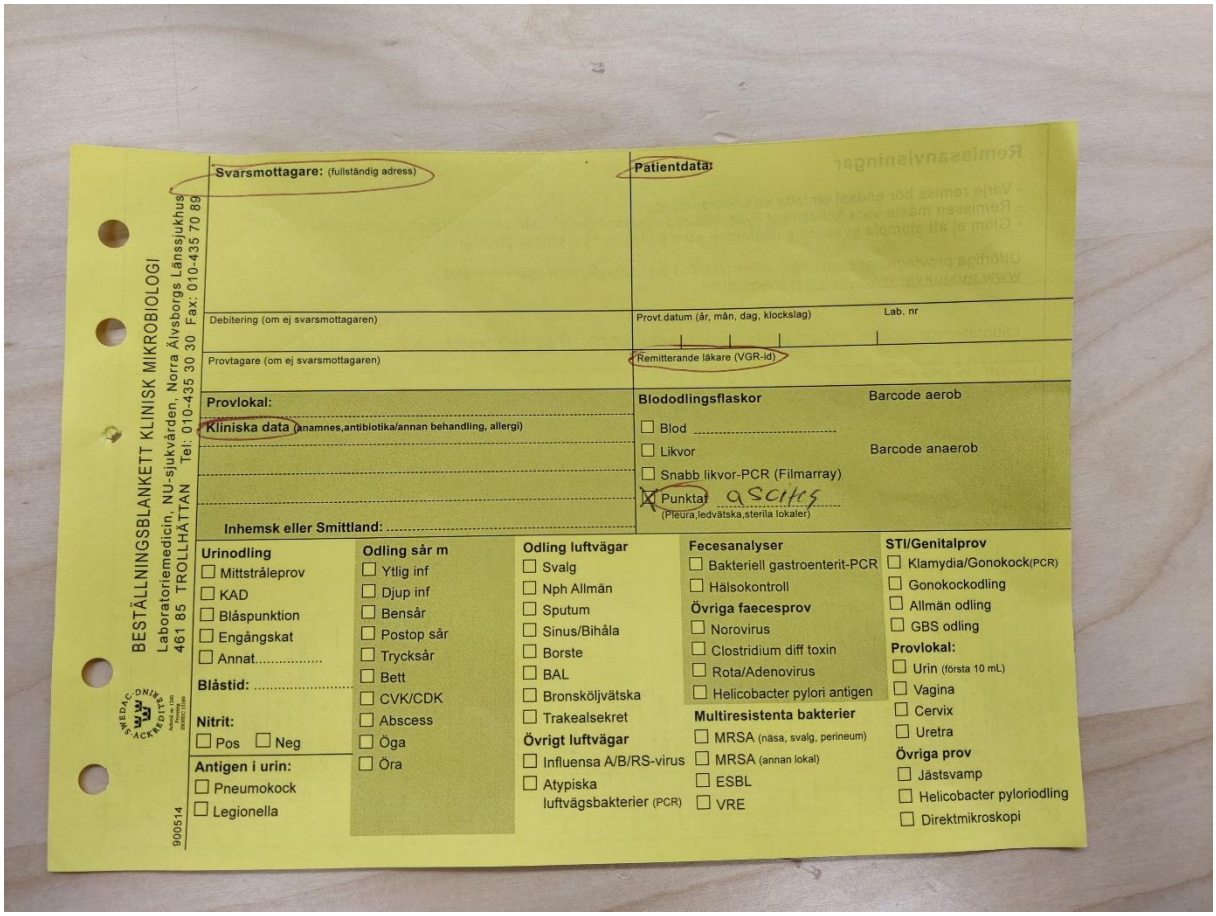

Cytologi

En tom NaCl-flaska (helst) eller ett urinodlingsrör

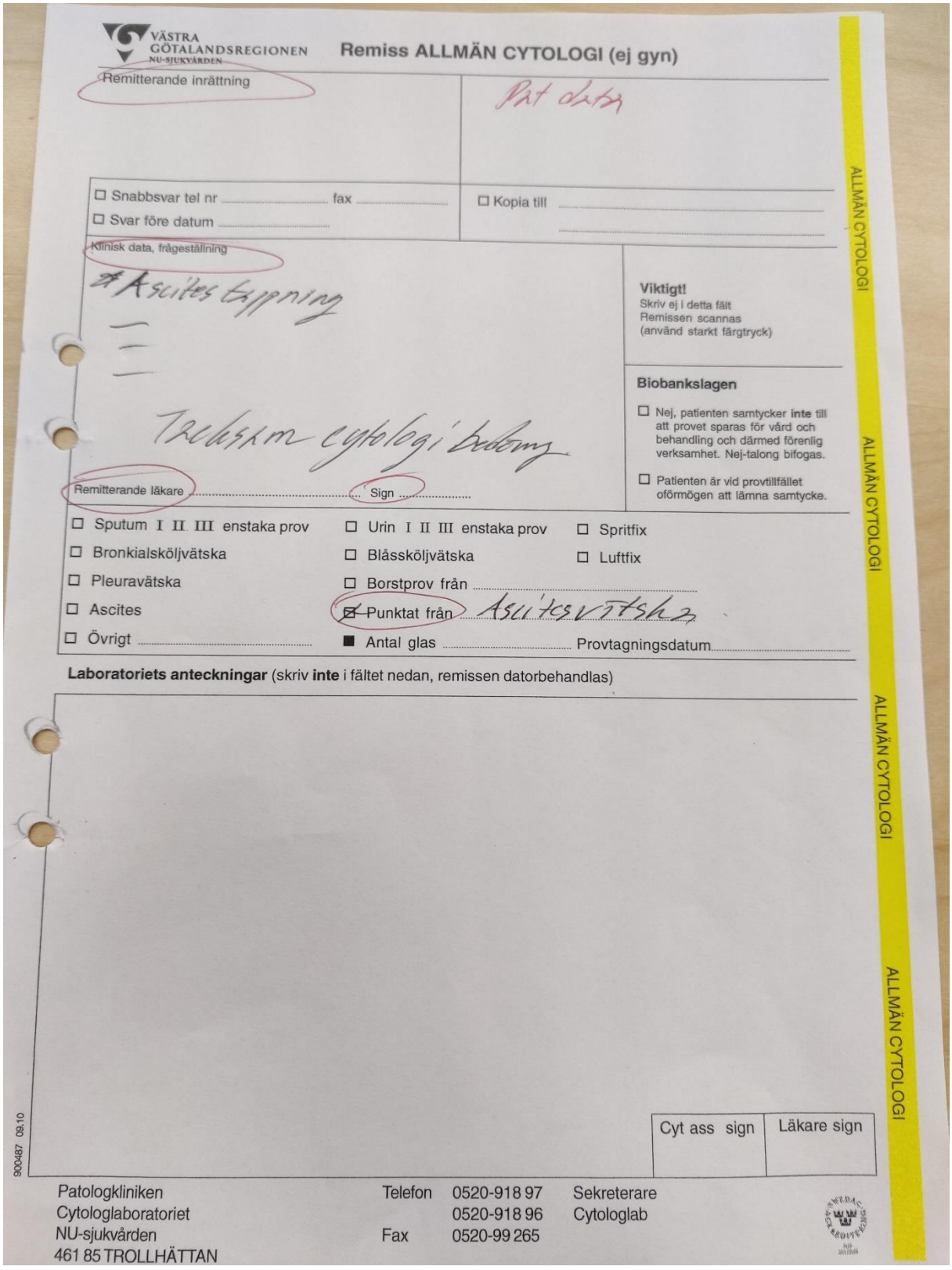

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN
NU-SJUKVÅRDEN

Remiss ALLMÄN CYTOLOGI (ej gyn)

ALLMÄN CYTOLOGI

Remitterande inrättning

Pat data

☐ Snabbsvar tel nr ..... fax .....
☐ Svar före datum .....

☐ Kopia till .....

Klinisk data, frågeställning

Ascites tappning

Tackar cytologi bedömning

Viktigt!
Skriv ej i detta fält
Remissen scannas
(använd starkt färgtryck)

Biobankslagen

☐ Nej, patienten samtycker **inte** till att provet sparas för vård och behandling och därmed förenlig verksamhet. Nej-talong bifogas.

☐ Patienten är vid provtillfället oförmögen att lämna samtycke.

Remitterande läkare ..... Sign .....

☐ Sputum I II III enstaka prov	☐ Urin I II III enstaka prov	☐ Spritfix
☐ Bronkialsköljvätska	☐ Blåssköljvätska	☐ Luftfix
☐ Pleuravätska	☐ Borstprov från	
☐ Ascites	☒ Punktat från Ascitesvätska	
☐ Övrigt	■ Antal glas ..... Provtagningsdatum	

Laboratoriets anteckningar (skriv **inte** i fältet nedan, remissen datorbehandlas)

Cyt ass sign	Läkare sign

900487 09.10

Patologkliniken
Cytologlaboratoriet
NU-sjukvården
461 85 TROLLHÄTTAN

Telefon 0520-918 97 Sekreterare
0520-918 96 Cytologlab
Fax 0520-99 265

Celler

Ett lila rör

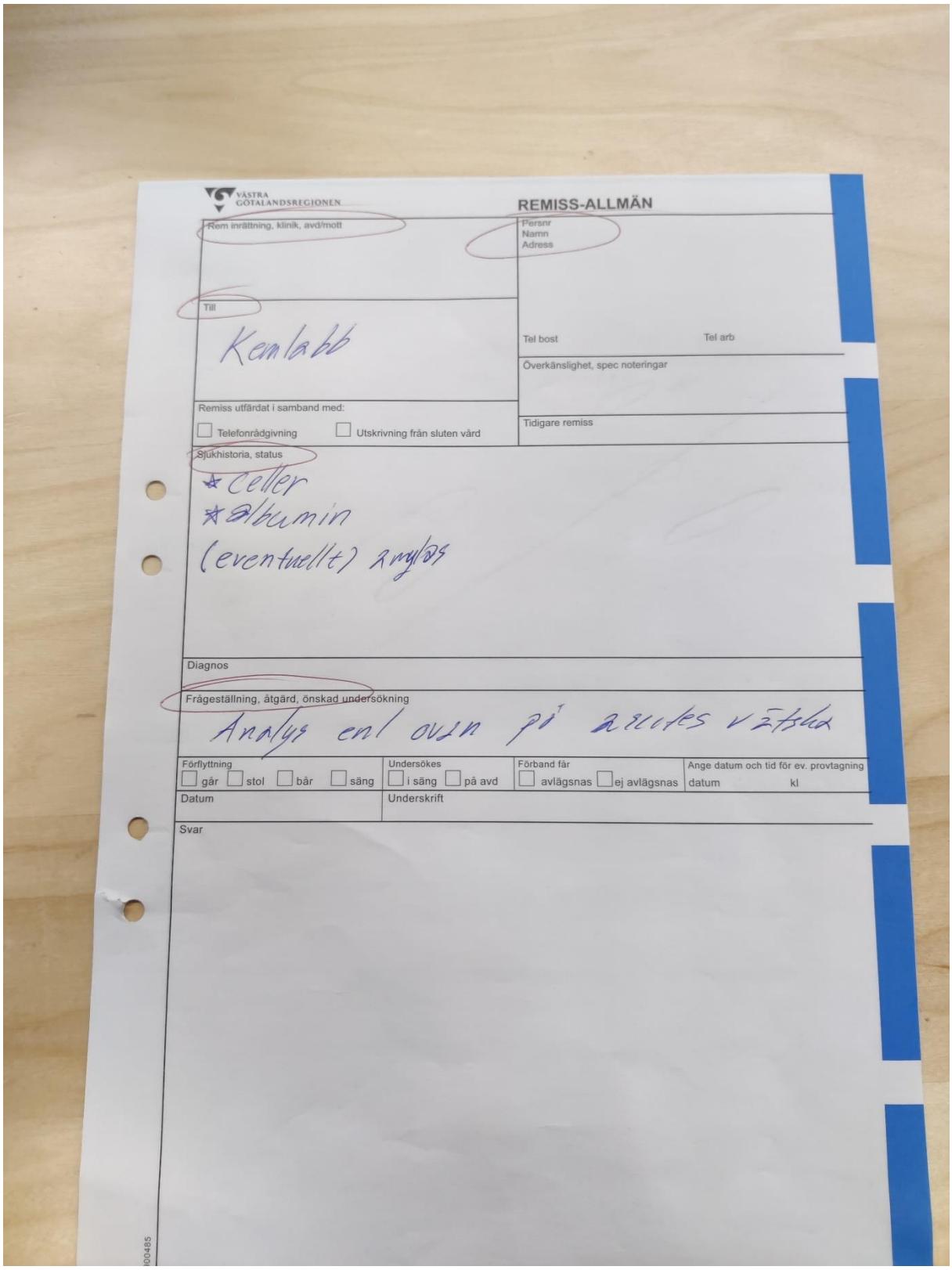

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Akutmottagning NÄL

Innehållsansvar: Divyen Sisodia, (divsi1), Överläkare

Granskad av: Divyen Sisodia, (divsi1), Överläkare

Godkänd av: Divyen Sisodia, (divsi1), Överläkare, Mie Jidetoft, (miepe1), Verksamhetschef

Dokument-ID: NU10032-1320169253-384

Version: 5.0

Giltig från: 2026-09-22

Giltig till: 2028-09-22